ACC. N:R M. 8216:1-14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne

Upptecknat av: sign. "Tempus fuit"

Härad:

Adress:

~~Socken~~: Malmö

Berättat av:

(fr. 1880)

Uppteckningsår: 1941.

Född år 1872 i

Minnesuppteckningar. fr. Malmö.

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 8216:1

Skånska Dagbladets Redaktion
Malmö!

Som i ingressen till inneliggande Skri= velse anmälts, vill inte meddelaren göra anspråk på del= tagande i pristävlingen. Därtill äro brister na för stora, helst för många, det personliga framträdandet för brett tilltaget och det avsedda ändamålet hos Kommitén i bakgrunden.

Det är händelser av det förflutna, vilka ge= nom minnets fjärrglas, tillkomma i ett hastverk genom ett Dag= blatt, - i ett ögonblicks ingivelse skulle jag varit upptagen av annan vedkommande och inte reflekterat i tidningens mening att nedskriva minnen från flydda dagar i Malmö stads histo= rie. Om en och annan glimt till belysning av denna stads förflutna, har densamma ändå fylt en uppgift att uppfylla.

Jag hade ursprungligen tänkt att skriva något om arbetarnas upptåg från Mäster Palms uppträdande, om den första 1sta Majdemonstrationen, som blev upphovet till byggnadsställningen på Södra Förstadsgatan, med gatukravaller, och upplopp m.m. Upprorslagens proklamerande och militär= hjälp måste rekvireras. Dessa händelser utgjorde föremål för Kommentarer i hela landets tidningspress och väckte myc= ket uppseende.

Vidare skulle jag berätta något om ett par ori= ginal kända från gatulivet i Malmö omkring 90 talet,

1.

M. 8216:3.
LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV
S. H. 7.

De upprepade maningarna till SK Dagbladets läsare, att under framnämnda pristävlan nedskriva sina minnen angående Malmö stads utveckling m. m. har väckt ett visst intresse för saken. Det jag här nedan kommer att berätta är mest personliga minnen och kommer därför att bära personlighetens prägel, varför det inte är avsett för någon tävlan. Kan något därvid komma fram till belysning av det avsedda ändamålet, har därmed också undertecknads egot ändamål med detsamma blivit belönat.

Jag är inte född inom Malmö [illegible] och stad, men staden var både centralpunkten redan från barndomsåren, emedan vi på landsbygden, under utövande av vår näring därvid var hänvisade till staden Malmö. För 60 år sedan hade inte järnvägsnätet den utbredning det sedermera erhöll. Endast Malmö Ystadjärnvägen "den grevliga banan" genom hela Slätten fanns. 1886 tillkom järnvägen Malmö-Trelleborg.

Det är således hur Malmö såg ut för 60 år sedan, vad jag minnes från denna tid, då jag första gången åkte med min far till Malmö en tisdag under julhelgen. För 8 åringen var det en upplevelse. Vi hade spannmål och diverse produkter att avyttra. Någonstädes vid Lindby värdshus måste "schåare"? – Det var utövande omkring som stadens handlande måste hålla ute på vägarna för att tala vid med färdmännens egna, att de borde välja till just den firma, vars egenskaper varje omkrets, sin stad var angelägen om att framhålla.

2.

M. 8216: 4.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Det behöver inte särskilt framhållas, att stadens utseende helt förändrats under de gångna 65 åren, sedan jag första gången såg Malmö. Man räknade då den nu försvunna s.k. Magistratsbron som stadens gränsmärke. En holländsk väderkvarn låg någonstädes där nu Malmö gatehusområde har sin begynnelse. Hela området omkring densamma utgjordes för det mesta grönsaksodlingar, 2 à 3 stycken handelsträdgårdsmästare, bland vilka den mest bekanta Pålssonska låg närmast väderkvarnen i fråga. Det var denna Pålsson, som ett par år senare var den ena kontrahenten i ett mycket uppseendeväckande revolverdrama, där en av stadens på den tiden mest bekanta procentare var offret och illa tilltygad under lång tid svävade mellan liv och död.

Vid nummer 9 Dahl, fanns vävarelagen en lärftshandel vid sidan om Moritz Edelins spannmålsaffär, eljest kan jag inte minnas något handelshus söder om järnvägsspåret till Södervärn. Bostadshusen voro av äldre typ [illegible] de vanliga ute på landsbygden och i byarna. Längre fram, sedan järnvägsspåret passerats, låg O. Andersons spannmålsaffär ungefär där nu "Lilla Triangeln" [illegible] gat. Ifrågavarande handelslägenhet var en gammal bondgård, en långsmal gulmålad boningslänga med halmtak och gavel ut mot Södra Förstadsgatan. En annan länga som förr varit stall utgjorde magasinet. Det var på detta ställe vi gjorde halt, för att avlasta leverera Karnsäcken vid mitt första besök i Malmö.

Först vid "Triangeln", den nuvarande Kornsallen,

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 8216:1

Skånska Dagbladets Redaktion
Malmö!

Som i ingressen till insatalna Mi-velo anmäldes, vill inte meddelaren göra anspråk på del-tagande i pristävlingen. Därtill äro bristerna för stora, felen för många, det personliga framträdandet från brete tilltaget och den avsedda omdömet hos Kommit. i bakgrunden.

Det är händelser ur det förflutna, vadda ge-nom minnets fjärrglas, tillkomna i ett hastverk genom ett tag-skott, ett ögonblicks ingivelse. Medan jag varit upptagen av annan verksamhet och inte reflekterat å tidningens maning att nedskriva minnen från flydda dagar i Malmö stads histo-ria. Om en och annan glömt till belysning av denna fråga förefinnes, har densamma ändå haft en uppgift att uppfylla.

Jag hade egentligen tänkt att skriva något om arbetarrörelsens uppkomst, från Mårten Palms uppträdande, om den första 1:sta Majdemonstrationen, som blev upphovet till byggnadsstrejken på Södra Förstadsgatan, med gatukravaller, och upplopp m.m. Upproret, proklamerandet och militär-hjälp måste rekvireras. Dessa händelser utgjorde föremål för kommentarer i hela landets tidningspress och väckte myc-ket uppseende.

Vidare skulle jag berätta något om ett par ori-nal. Hände från gatulivet i Malmö omkring 90 talet.

M.8216:2.

under den tid meddelaren, o far Malmstudier var bosatt i Malmö.. Några hårresande spökhistorier, från Malmö gamla avrättningsplats, stegel och galgplatsen ute i Rörsjömarken...

"Men det sagda får vara nog".. I denna berättelsens mening instämmer säkerligen den eller de av Sk. Dagbladets redaktionspersonal, som har att ta hand om här bifogade meddelanden...

Med utmärkt högaktning.

"Tempus fuit".

Limhamn den 6 November 1941.

1.

M. 8216:3.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

S. H. 7.

De uppepade maningarna till SK Dagbladets läsare, att under form av pristävlan nedskriva sina minnen angående Malmö stads utveckling o. s. v. har väckt ett visst intresse för saken. Det jag här nedan tar mig att berätta är mest personliga minnen och komma därför att bära personlighetens prägel, varför det inte är avsett för någon tävlan. Kan något därvid komma fram till belysning av det avsedda ändamålet har därmed också undertecknads ändamål med detsamma blivit befordrat.

Jag är inte född inom Malmö stad och staden var under centralpunkten redan från barndomen emedan vi på landsbygden, under utövande av vår näring därvid var hänvisade till staden Malmö. För 60 år sedan hade inte järnvägsnätet den utbredning det sedermera erhållit. Endast Malmö Ystadjärnvägen "den gråbleka banan" genomskar Slättan; först 1886 tillkom järnvägen Malmö–Trelleborg.

Det är således hur Malmö såg ut för 60 år sedan vad jag minnes från denna tid då jag första gången åkte med min far till Malmö, en torgdag under julhelgen. För 8 åringen var det en upplevelse. Vi hade spannmål och diverse produkter att avyttra. Någonstädes vid Lindby värdshus måste "stanna". Det var utövade enligt som stadens handlande måste hålla ute på vägarna för att tala med bönderna om deras varor, att de skulle sälja till just den firma, vars egendomar varje enskild i sin stad var angelägen om att framhålla.

2.

M. 8216:4.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Det behöver inte särskilt framhållas, att stadens utseende helt förändrats under de gångna 60 åren, sedan jag för 1:a gången såg Malmö. Man räknade då den nu försvunna s.k. Magistratsbron som stadens gränsmärke. En holländsk väderkvarn låg någonstädes där nu Malmö gatuhusområde har sin begynnelse. Hela området omkring densamma, utgjordes för det mesta grönsaksodlingar, 2 à 3 stycken handelsträdgårdsmästare bland vilka den mest bekanta Pålsonska låg närmast väderkvarnen i fråga. Det var denna Pålsson, som en gång är säger var den ena kontrahenten i ett mycket uppmärksammade revolverdrama, där en av stadens på den tiden mest bekanta procentare var offret och illa tilltygad under lång tid svävade mellan liv och död.

Vid nummer 9 Dahl, fanns veterligen en diverse-handel vid sidan om Moritz Clasius spannmålsaffär, eljest kan jag inte minnas något handelshus söder om järnvägsspåret till Södervärn. Bostadshusen voro av äldre typ föga skiljande sig från de vanliga ute på landsbygden och i byarna. Längre fram, söder järnvägsspåret påvarets, låg C. Andersons spannmålsaffär ungefär där nu "Lilla Triangeln" fick tag i kolaget. Ifrågavarande handelsbygget var en gammal bondgård, en lång envåning gulmålad boningslänga med halmtak och gavel ut mot södra Förstadsgatan. En annan länga som förr varit stall utgjorde magasinet. Det var på detta ställe vi gjorde halt, för att avlasta diverse kramsäcker vid våra första besök i Malmö.

Först vid "Triangeln", den nuvarande Kanvallen,

M. 3 8216:5
LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

jämväl en av stadens livligast frekventerade platser, byggde den egentliga staden. Där vidtog stensättningen, med ojämna, mer eller mindre stora kullerstenar, över vilka vagnarna skramlande färdades fram. Den gamla stabbamöllan fanns där. – den låg där kvar ända till 1896 och de omgivande liggande potatisåkrar 1897 fick lämna plats för Malmö Tivoli, vilket där hade en fyra års glansperiod, ända tills tomten togs i anspråk för annat ändamål. –

Södra Förstadsgatan kunde uppvisa flera två och annat 3 à 4 våningshus men de gamla låga en- à tvåvåningskåkarna voro förhärskande. Bland de få var ännu ett och annat halmtäckt. Jag vill särskilt nämna ett dylikt i närheten av "Stålebro" (Davidshallsbron) som kvarlåg långt in på 1885-86 talet. – Vid nämnda bros infart från Söder fanns ett högt träplank med reklamaffischer, bl.a. om theater och varjeteer m.m. Detta plank fortsatte längs kanalen där nu Regementsgatan går fram. – Innanför planket var en park eller trädgård, det beryktade Davidshall, varjetéetablissemanget som även var mycket beryktat på gott och ont, även på den staden på flera mils omkrets belägna landsbygden. Ett par personer som rest in till staden och sett världens syndigheter, voro för alltid spolierade förlorade. Vid uppgrävningen av tomten i fråga, fann man några skelett, vilket gav ytterligare näring för ryktet att rånmord förövats vid sådana besök i det ifrågavarande etablissemanget. –

Södra Förstadsgatans hörntomt åt "Lugnet" dominerades av Stålhes tvättinrättning. Där förde en ångpanna ett infernaliskt oväsen, hörbart i minst halva staden. –

4.

M. 8216:6.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Då båda torgen Stortorget och Gustav Adolfs torg voro handelns centralplatser, särskilt vid de månatliga torgdagarna s.k. marknaderna. – Synnerligast i fråga om lantbruksprodukter och slöjdalster. På Stortorget höllo vagnarna vid norra hörnet, utanför Rådhuset och residenset. Hörnan utanför Hotell Kramer upptogs av dem som färdats till fots, eller som på annat sätt tagit sig in för att avyttra sina produkter. Hörnet närmast Lilla torg upptogs av dem tre, med öppna stånd och en del täckta vagnar. Hela torget togs i anspråk för handeln och företedde en livlig anblick. –

Till Gustav Adolfs torg var marknadshandeln med slöj-varor förlagd. Det var västra sidan närmast Kyrkogården som de s.k. göingarna förde till. Det var trävaruhandlarna med pumpar, stegar och andra slöjdalster som kommo i långa vagnar o-dito förr. Hela östra sidan upptogs av diverse affärsmän och marknadsresande. – 15 öres basarer, galanteri och glasvaror, leksaker m. m. En del stånd voro öppna för dylik handel alla söckendagar året om, och denna handel pågick ända till fram mot eller efter sekelskiftet. –

På Stortorget gick det ofta mer än livligt till vid både handel och vandel. "Busar", bestående av deklasserade, icke minst lördrivare från hamnen, uppträdde bland böndernas vagnar, kritiserade deras varor och priser, stälde och ofredade ägarnas fruktkorgar. – Men då torgpolisen, gemenligen Rödkappa kallad närmade sig, voro de snart om att skyndsamt försvinna. Denne polisman var allmänt fruktad av både bönder och hamnbusar, ja, av alla, vem det än månde vara, som visade sig på gatorna och torgen, där denne Rasmus Roland förde spiran

M.8216:7.
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Han hade alltid sitt pass på Stortorget, där han ordnade med böndernas skjutsa skällde, svor och bannade. Om någon ville fråga honom angående en sak, blev han utskälld efter noter. då det hette: "Så gammal som ni är och vet ändå inte detta: "Att ni kan våga komma hit till staden och vara så okunnig så". Om två eller 3 personer stannade för att talas vid på gatan kallade han det genast "att ställa till folksamling", och så var det skällsord. långa banor, så att vederbörande måste ge sig i väg.. Det hade inte något till för att komma. Kadorna under rådhuset när denna Cerberus var i tagen, vilket han alltid var. Han företedde också en grym anblick. När man såg det röda utstående väldiga skägget. den vassa blicken och de vidgade näsborrarna i detta breda ansikte, gick det kalla kåren längs ryggraden och man bad Gud bevara sig för hans närhet.

Annorlunda var det på Gust. Ad. torg, där den "hygglige" Strandén hade sitt post. Han fraterniserade med landtbrukare och "ståndspersoner", hade intresse för offrernas gång, åstaden och åsvästen och de lagrande gåsmölen och visade alltid ett deltagande och vänligt ansikte. Hur det var med fördelningen av polismännens "prisgång" på den tiden, i allmänhet är mig obekant, men dessa två polismän hade alltid sin vaksamhet förlagd till, eller i omgivningen av nämnda torgplatser.

Sedan de medförda produkterna avyttrats gällde det att någorlunda på köpmännens gårdar, få någon hållplats med skjuts pagat under hutlanna åt av tornistern och det medförda brödet. Därhelt vid de månatliga marknaderna, då en mångfald av skjutsar kommit till staden var detta ofta en mycket svår uppgift.

6.

M. 8216:8.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

De köpmän som kunde hålla dylika platser med rymliga gårdar till förfogande fordrade i gengäld att vederbörande skulle göra sina inköp av specerier och handelsvaror i den butik som var framme med ifrågavarande gårdsplats och fastighet.-

Det var fastigheten med rymlig gårdsplats i Södra Tullsgatan N:1. som var min första inkvarteringsplats. Specerier och detaljvaruhandelsbutiken innehades då av firman Persson & Mattsson men då år 1884 på våren firman upphörde och fastigheten revs för nybyggnad, var det att vid Malmöbönderna skaffa en annan ställplats. Dessa gamla handelshus med rymliga gårdsplatser började alltmer att försvinna. Vid nybyggnader skulle dessa för andra ändamål än gårdsplats för vagnar från landet och stallplatser för kreaturen. Framemot 90 talet fanns dock ännu Bergqvistska gården vid Södra Tullgatan där många landtbokuskar hållo till. Vid trängande behov upplät även David Frick sin vid Sammongatan belägna gård för ändamålet. Han hade ingen handelsbod, men han tog ingen avgift av landtborna. Origineel som han var, hade han sin stora upplevelse vid dylika tillfällen. Han ordnade med vagnarnas uppställning, så att de skulle på den plats han anvisade, vattna och foder skulle givas i den ordning han föreskrev. Döv, som han var fattade han vid ordergivning oftast i kragen med båda händerna, skrek med tordönsstämma hur han ville ha det och drog vederbörande nära sitt öra för att uppfatta svaret. Den välvilliga mannen ville visst inte vagnens [illegible], det var ett tidsfördriv för honom att ordna och ställa på sin gård på det sätt som han ansåg vara det rätta.-

I Skomakaregatan fanns tre handelshus med rymliga gårdsplatser. Firman A. G. Holst närmast Stålgatan och Hedmans [illegible]

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. 8216:9

fram, nämnt firman Press & Söner, den senare firman egentligen i Läroverksgatan strax intill Lilla Torg. Den senare firman sprit och vinfirma med förnäma anor i Malmö köpmannaskaps historia och det kan omnämnas att samma var förhållandet med diverse, delikatess och handelsboden, belägen i hörnet mitt emot på gatans andra sida. Det var på detta ställe min far hade hållplats under senare 80 och 90 talet. Under Malmöbesöken dessa år, äro många barndoms och ungdomsminnen förknippade med detta hedervärda gamla handelshus och tjänande händer i samband med dessa inkvarteringar.

Vid Lilla Torgets västra sida hade firman Edv. Kärner sitt handelshus. Utanför fanns en trästam med infästa järnringar vid vilka hästar kunde fastbindas, men förspända vid vagnen. Där kunde hästfararen på så sätt få taga plats, då ingen annan väg fanns. Men främlingar fordrade, att det skulle handlas för minst 10 Kronor, för att få utnyttja denna förmån. Som priset för de produkter som såldes på torget, sedan uppgick till detta belopp, under den tiden penningvärde icke överväldigande, var det endast i yttersta nödfall man ville gå in för dessa hårda villkor.

De hus som omgåvo torget ifråga voro, bestodo av små en eller 2 våningshus, så att säga i "västfrisk formatet". Vid västra sidan dominerade samma Kärners hus med speceriaffär som innehades av Edv. Kärner ende. Vid den norra sidan Winbergs Konditoriordre och en Kappsadelmakarverkstad. I hörnet närmast infarten till Stortorget inrymdes en ölkällare som ägdes av Malmö Bryggeriaktiebolag. Ett äldre fruntimmer med bar i sitt fungerade där som föreståndarinna, serveringsordningsvakt och uttagare i en och samma person. "Bier öl och dricka" stod det över dörren. En halva av bolagets goda bier inmundigades för 8 öre, ölet kostade 2 öre och drickat 1 öre pr. dricksglas. Ingen berusad person fick träda innanför dörren till

M. 8216:10
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

till den lilla lokal där han fördo spisen. "Detta är bolagets egen källare", resonerade han, under det stora starka karlar åkte utom där ner, innan de visste själv hur det gått till.

Ovanför denna källare, så att säga andra våningen var en hatt- och mössaffär som innehades av en äldre herre vid namn Pangqvist, svensk men judiska affärsprinciper. Han hade landortsbefolkningen och deras släktförhållanden på sina fem fingrar. Då han ej var upptagen av affären där inne, stod han ävent på den järnförsedda trappan, där han passade på dem som gingo förbi, för att bjuda dem stiga in i butiken, hälsa dem från släktingar ute i bygden, som under de senaste dagarna besökt hans affär och försett med just de huvudbonader, som han förstod vederbörande borde lägga sig till med, för att på värdigt sätt upprätthålla släktens traditioner. På så sätt lyckades han rätt ofta åstadkomma affärer, fast släktingarna skaffat sig huvudbonader av annat slag och från helt annat håll.

Å gaveln som vette mot Stortorget, huset vid östra sidan av torget var Jönssons Cigarr- snus och tobakshandel. Där kunde man få köpa stora fina "Havanna Kortcigarrer" för 3 öre stycket. Snushandeln i denna affär kunde räknas i hundratal vid middagstiden, då arbetarna kommo från Rockhamns verkstäder och hamnområdet. I samma hus var Åkermans spisning och Rum för resande inrymt med ingång från torget. "Man spricht Deutsch und Englisch Spoken" stod det på fönstret. I hörnet uppåt var Göteborgs musikaffär inrymd där dragspelen dominerade. Båda dessa sistnämnda företag hade judiska innehavare.

M. 8216:11

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vid torgets södra sida låg Johnssons spis och serveringställe. Utanför ingången på torget prydde den beryktade träpumpen sin plats. Detta var alla landtmännens och landtbons favoritställe. Vid torgdagstiderna var det brådt i köket och då togs äfven svärmoderna en trappa upp i anspråk. Salarna voro då rapade och beströdda med ny sand och de långa bords-lade bänkarna och borden hade man bestått en extra skurning. Där satt gästerna sida vid sida kunnmessande hela eller halva portioner s.k. gaffelbitar, kålsoppa, kalops, köttbullar, ål o.s.v. — Priset var 33 öre för hel portion 25 öre för ½ portion, med respektive 2 och 1 bröd. limpa skurna under till formatet. Kaffet serverades i koppar med 2 bullar snäck eller kringelformat stod tilltagna. Det kostade endast 12 öre. Där diskuterades och resonnerades, men resultatet av diskussionerna blev alltid ett förfasande över de dåliga tiderna. Värden var mycket gemytlig. deltog i diskussionen, gjorde sarkastiska anmärkningar, gav goda råd och anvisningar, under det han egenhändigt serverade, inkasserade och rekvirerade nya portioner genom tackkan till köksregionerna.
Jag minnes honom alltid klädd i samma dräkt, bestående av en kavaj av tjockt tyg, förmodligen en överrock som avkapats med tiu; Den var knäppt ända upp till halsen och blanksliten på armbågarna. Ett par byxor med en väldig lapp på vardera knä och två mindre dito i baken. "Skitta Johnssons" kallades stället man och man emellan ute i staden, men av bondekvinnorna var det omdöpt till "Släöhålet". — Emellertid var maten god och portionerna rikligt tilltagna. Det kommer nedskrivaren av denna skildring att vattnas i munnen vid minnet av de kraftiga portioner som de konsumerats i en gången tid, som i jämförelse med nuvarande förhållanden må väl kan kallas "Den gamla goda tiden".—.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

M. 8216:12.

-sida

Ej så är efter sekelskiftet försvann Lilla Torggrän-
den och sedan deras inkräkta en dessa min barndoms och
ungdomstids tummelplatser.

En del marknadsresande, de som föredrogo drycker
som hellre hade tea hos Fru: hattens, eller det mycket uppskat-
tade stället Källaren Björnen vid Stortorget, det första
stället serverade starka toddyar, det senare var det göke-
ra som dominerade. Hur som helst blev resultatet en
bastant flaskhals och omtöcknat tillstånd förstods hem-
färden, på de medeltida knaggliga gatorna.

Redan på den tiden var Södergatan, "Strøget"
och den förnämsta affärsgatan. Utan undantag var all-
hus med fasader ut mot gatan upplagna av affärer. Jag skul-
le kunna en mindre beskriva och nämna namnen på den
innehavare, men det blev ju då en både lång och tråkig hi-
storia. Emellertid var det ett par affärer vid denna gata, som
mera drog kvar i minnet, den ena var "Malmö godtköps
affär" belägen i N. 17. (19[illegible]). den andra låg vid samma sida när-
a Stortorget och var en järn och beslagningsaffär.

Den förstnämnda affären innehades av ett par
affärsmän av den omisskännliga judiska typen. De handla-
de med diverse, förnödenhetsartiklar, leksaker och galanterivaror.
En sak som man begärde 3 à 4 kronor för, kunde man ibland få
för 50 öre, varför det var sagt att säga om denna affär
att den inte gjorde skäl för namnet.

Vad järn och beslagningsaffären beträffar, ...
man där ännu [illegible] ty den fina kunderna gjorde be-
stämma priset. Det var också någon välvillig person

12.

M. 8216 :13.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

utanför ingången till affären för att ledraga kunden in om dörren och fråga om priset hette det: Ja, bara tyst nu så ska vi alltid kunna komma överens.-- Vid uppgörandet av affärerna i dem både affärer var det ingalunda dess innehavare som drog det kortaste strået..

Affärerna hade på den tiden i allmänhet inga bestämda eller fasta priser. Allmänheten var helt inställd på prutsystemet, särskilt dem som kommo in från landet.-: "Glöm inte att pruta friskt" gavs av de hemmavarande ofta nog som ett gott råd och en varning vid avfärden. Affärernas "billiga men bestämda priser" uppskattades fåga, åtminstone inte av landets innebyggare..

De 60 åren som flyktat utgör en ofantligt stor utvecklingsepok i stadens bebyggelse och befolkningsstatistik. Innevånareantalet inte fullt 40000 har fördubblats många gånger, så att man med rätt kan nämna Malmö som staden efter svenska förhållanden...

Redan under 90 talet började Malmö stads stadsdrömmar alltmera framträda, men nedtecknad angiver året 1896 som det mest epokgörande vid dessa drömmars förverkligande. Man hade ju länge förinnan nog så planerat den utställning i förening med 18 svenska allmänna lantbruksmötet, som detta år hölls i Malmö.. Det höll på att gå i stöpet med utställningen, då en orkanartad storm kullvräkte de under uppförande varande utställningsbyggnaderna i Augusti månad 1895, men man tog åter vid med lätthet och utställningen öppnades den 5 Juni (?) var den i det närmaste färdig.

13.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV
№ 8216:14.

Året 1896 gynnades av en underbar och härlig som-
mar. Utställningen blev talrikt besökt och är särdeles
ännu i friskt och angenämt minne bevarad av stadens
äldre invånare.

Denna utställning skildrades av signaturen
"Vidar" på ett utomordentligt sätt i tidningen Skånska Dagbla-
dets spalter. Denna signatur ägde den finast formerade pen-
na, som enligt undertecknads och många andra samtidas å-
sikt, sig framträdde på det journalistiska området, under de [illegible]
30 år denna signatur var synlig i nämnda tidnings spalter.—
De under rubriken "Genom Malmö" med denna signatur underteck-
nade [illegible] skulle samlade och utgivna utgöra det
bästa bidraget till belysning av Malmö stads bebyggelse och ut-
vecklingshistoria.—

Men det tråkiga i denna storstads utveckling
är att densamma skett på landsbygdens bekostnad. Denna
landsbygd tål inte längre att bära denna utflyttning om lant-
[illegible] stadens [illegible]. Men de [illegible] fär-
[illegible] på [illegible] område, skulle stadens vidare ut-
veckling ta sig ett annat än hittills dagar. Statistikernas
beräkningar angående befolkningsproblemet [illegible]
de.— Problemet framtiden är inhöljt av det mörker som
i den närvarande svåra prövningen övergår alla folk.—

I förhoppningen att en ny tid skall bryta in i
fred och outtalat bästa och komma, under kommande
[illegible] år lyckosam utveckling och fullkomnare avslutas [illegible]

Tempus fugit "bidraget" till belysandet av ett
förflutet i Malmö och livet där som [illegible]

D. S.